

א שבת אלל הרבי

מליזעסק

פז"ק פרשת פלח כתר-עליון לפ"ק

חצר הקודש ליזענסק קרית גת * אימייל – 10747962372@gmail.com
קו שיעורי תורה ליזענסק * 0747-962-372 שלוחה 0 להשאר ת הודעה . שיעור בספה"ק נועם אלימלך שלוחה 6
דרשות פרשת השבוע: בלה"ק. שלוחה 5 באידיש. שלוחה 9 שיעור יומי בעניני הפרשה ומועדים. שלוחה 2

הרבי הנועם אלימלך. רבי של תורה ויראת שמים מלמד אותנו בפרשות השבוע דרך ה' כראוי וכנכון, ובפרשה זו היטב לסכם ולבאר באריכות שלב אחר שלב בעבודת ה' הנכונה ושילובם של עבודת המידות וניגודי המחשבות אצל כל אדם ואדם. וכדרכו של הרבי לבאר לנו איך כל ספורי התורה מלמדים אותנו ארחות הליכות חיים גם בדורותינו על פי ה'. ולכן כדאי ללמוד את התורה של הרבי במתינות ובהתבוננות כדי להבין להשכיל ולהפנים ולתרגל נכון סידור הילך המחשבות והצעדים בתורה ותפילה ובעבודת המידות.

א

שלח לך אנשים כו'. דהנה צריך האדם לעבוד את הבורא בשני מדריגות, א' להסתכל תמיד בשפלותו ולשבר ולהכניע את הגשמיות והארציות. ב' לחשב תמיד רוממות אל ולילך במחשבות טהורות לזכך ולטהר את מחשבתו {הרבי מסביר שרוממות הקל זה לימוד התורה בהתמדה ובהבנה-בעיון}, ועי"ז הוא מעלה את נשמתו למעלה עד מקום שרשו. וזהו פירוש הפסוק "וישובו מתור הארץ" כו', ר"ל שהשיבו את נשמתם לשורש שלהם ע"י שני מדריגות האלו, דהיינו {א} מתור הארץ כלומר ע"י הסתכלותם בארציות להכניעם {שפלות}, {ב} מקץ ארבעים יום הוא התורה שניתנה למ' יום, ולשון קץ הוא סוף ותכלית, והיינו שלמדו התורה במחשבות טהורות שזה הוא תכלית לימוד התורה וסופה {רוממות}, וזהו מקץ ארבעים יום, וזהו שלח לך אנשים דע"י המצוות נבראים מלאכים וצריך לעשות המצוה במחשבה טהורה ובהכנעה, והיינו שלח כו', ר"ל שתעשה המצוה ותשלחם למעלה לשורשך, ולך דייקא, ויתורו את ארץ כנען פירושו כנ"ל ע"י הסתכלות בארציות להכניען וזה לשון כנען, וק"ל.

ב

או יאמר שלח כו'. דהנה בזמן שיש צדיקים, אף שאינם במדריגה כ"כ, אז בקל הוא להצדיק השלם לפעול פעולתו להכניע הדינים ולהמתיקם, לפי שיש לו עוזרים, וזהו שאמר התנא במקום שאין אנשים השתדל כו', כי במקום שיש צדיקים א"צ להצדיק הגדול הנקרא "איש" להשתדלות, כי בקל יכול לפעול פעולתו, אבל במקום שאין אנשים צריך הוא להשתדלות וחריצות שיוכל לפעול הכל בעצמו. וזהו "צהלי ורוני יושבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל", ר"ל ד"ציון" הם המצויינים בהלכה, וזהו פירוש "צהלי ורוני" קאי על הצדיק ששיבתו בין המצויינים בהלכה {צדיק פירושו שיושב ולומד תורה בישיבה קדושה שלומדים תורה בהתמדה ועומק ההבנה}, ישמח מאד שיוכל לפעול הכל בקל, וזהו "יושבת ציון", וזהו פירוש "כי גדול בקרבך קדוש" ר"ל ע"י שיש לו עוזרים {תלמידים וחברים בני תורה} נתגדל בקרב קדושת הבורא הנקרא קדוש ישראל. וזהו פירוש "שלח לך אנשים" ר"ל לטובתך תראה שיהיה לך צדיקים, ויתורו את ארץ כנען" ר"ל שהם יעזרו לך לתור ולהכניע הדינים והקליפות, ולזה נקראים "ארץ כנען", ארץ - ע"ש שהם ארציות וגשמיות, וכנען - ע"ש שצריך האדם להכניען תחת הקדושה.

ג

או יאמר דהנה יש ב' גווני בני אדם. יש שהוא צדיק גמור ואין בו סיג ופסולת כלל, ואעפ"כ הוא מוצא תמיד בעצמו חסרונות שנראה לו תמיד שהוא בעל חסרון גדול, ומוכיח עצמו בפני בני אדם. ויש עוד בחינת צדיקים, היות שהם צדיקים אלא שלא

תקנו עצמם כל צרכם לגמרי ויש להם עדיין חסרונות. וי"ל ששניהם עשה ה' לטובה, שהש"י מכניס בלב זה שיהיה נראה לו שהוא חסר אף שאינו, ולזה {בחינת צדיקים השני} הוא ג"כ אשר נכשל באיזה חטא חלילה, הוא כדי שיוכנע ויראה האמת שעדיין אין מתוקן כל צרכו ועי"ז יתאמץ מאד לעלות במעלות יתרות בעבודתו ית"ש, וזה {בחינת הצדיק הראשון} שהש"י מכניס בלבו שהוא חסר אף שאינו כן, כוונת השם הוא למען כאשר יוכיח את עצמו בפני בני אדם שעדיין לא נתקנו מעשיהם כראוי, והוא מוכיח בפניהם את חסרונם, עי"ז עולה על זכרונם קלקול מעשיהם, ויתאמצו לחזור בתשובה היטב, ולתקן מעשיהם כראוי, ומזרזין עצמם בעבודה. וזה "שלח לך אנשים", אנשים הם הדיבורים של הצדיקים, אשר נבראו מלאכים מכל דיבור ועולים לפניו ית', ואמר "שלח לך אנשים" דיינו שתאמר דברים כאלה, "ויתורו את ארץ כנען" פירושו כנ"ל, שע"י הדיבורים האלו יזכיר את עצמו השומע דבוריך את חטאו, שזה נקרא בשם "כנען", "אשר אני נותן לבני ישראל" פירושו כנ"ל שזה אני נותן לשני הבחינות כנ"ל.

{מלמד אותנו הרבי שהמושג/הפירוש צדיק לא שייך לאף אחד ולא קשור למי שיש לו חוצפה או עוצמה לקרא לעצמו צדיק וכן עניני פרסום צדיקים אין בהם ממש, צדיק הריהו ככל האנשים והוא אדם אלא שעובד ומשכר את המדות הרעות שבו ואפילו שהוא מושלם הוא בטוח בעצמו שהוא חוטא ומחסר בעבודת ה', ורק אדם כזה יכול להחזיר את הזולת בתשובה ראויה, ולפעול ישועת כדלהלן}

ד'

או יאמר שלח כו'. דהנה הצדיק כל דיבור היוצא מפיו נברא ממנו מלאך, וגורם השפעות בעולמות העליונים והשפעות לעוה"ז וממתיק הדינים, ונמצא דיבוריו {בשביל האחרים בלבד} הם לצרכו ולטובתו. וזהו "שלח לך" היינו הדיבורים ההולכים בעולמות נקרא שילוח, שהולכים למרחוק, והם לטובתו ולהנאתו, וזהו "לך" להנאתך שתפעול ב' דברים, הא' "ויתורו את ארץ כנען" שהם המתקת הדינים שנקרא ארץ כנען, ועוד "אשר אני נותן לבני ישראל" היינו השפעות.

ודוד המלך ע"ה התפלל בזה רבש"ע "משוך חסדך ליודעך", ר"ל שהש"י ימשיך החסדים ליודעך, הם הצדיקים המייחדים תמיד יחודים, מלשון וידע אדם לשון חיבור. או יאמר "משוך חסדך" דהנה יש ב' גווני צדיקים, הא'. הוא שסיגף עצמו וטיהר את גופו בצחצחות עד אשר אין בו שום פסולת, והוא הולך בדביקות תמיד, וזה גורם השפעות לכל העולמות לעליונים ולתחתונים, וזה נקרא "חסדים" שהכל צריכים לחסד אל ית', הב'. ויש צדיק שעדיין אינו מתוקן בכל המידות, רק שהוא מתאמץ עצמו בכל יכולתו תמיד לתקן מדותיו, וזה אינו ממשיך השפעות לעולמות רק צדקה לעוה"ז, וזהו "משוך חסדך ליודעך" דיינו הצדיק ההולך בדביקות וגורם חסדים לכל העולמות, "וצדקתך לישרי לב" היינו אותם המיישרים ומתקנים את לבם להיותם מתוקנים בכל המידות, ופועלין צדקה לעוה"ז, וק"ל.

ה'

או יאמר שלח כו', ע"פ שאמר התנא "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש", ויש לדקדק היה לו לומר במקום שאין אישים כו', או איפכא לסיים השתדל להיות אנוש. אך הענין ד"אנוש" הוא לשון כי אנוש הוא, דיינו לשון אנוחה, פירוש שעדיין צריך להתאנח ולהיות אנוש בעצמו על שאינו מתוקן במידות, ולא הגיע למדרגת צדיק, וצריך להתגבר בעבודת הבורא, והנה כשיש רבים עובדים ה' ומתאנחים על קיצור עבודתו, אז בקל הוא להצדיק שהוא במדרגת "איש" שהוא מעלה עליונה לעלות במדרגתו יותר ויותר, אבל בעת שפשוטי בני אדם אינם מתאמצין בעבודה, צריך לצדיק השתדלות גדול לבוא למדרגה, וזהו שאמר התנא במקום שאין אנשים כו' השתדל כו', ר"ל צריך השתדלות גדול כנ"ל.

וזהו שאמר הקב"ה למשה "שלח לך אנשים" ר"ל תראה להנהיג אנשים רבים בעבודת הבורא, "ויתורו את ארץ כנען" ר"ל שיתקנו את המידות שלא יהא בהם מידות שפלות וגרועות, "אשר אני נותן לבני ישראל" פירוש עי"ז יהיה בקל ליתן מתנות לבני ישראל הם הצדיקים, שיוכלו לבוא למדרגות גדולות בקל. "איש אחד" ר"ל האיש הצדיק שהוא באחדות, "למטה אבותיו תשלחו" פירוש שצריך הצדיק ג"כ לתקן ולהעלות את מעשה אבותיו שהטו עצמם ג"כ לעבודתו ולא הגיעו למדרגה עליונה להעלות את מעשיהם לעולמות עליונים כראוי ונכון, וזהו "כל נשיא בהם" ר"ל כל מעשיהם צריך לנשא ולהעלות אותם, "וישלח אותם משה ממדבר" ר"ל שמשה רבינו ע"ה הנהיג והכניס את בני ישראל במדרגה זו, והיינו שהכניסם שיהיו כמדבר שהוא הפקר והתבודדות, **שהצדיק צריך להיות הפקר לכל ישראל לעשות טובה עם כל אחד!** וגם צריך להיות בהתבודדות בעבודתו ית', וזהו מדבר שהוא מקום התבודדות מבני אדם, "פארן" הוא לשון פאר, היינו שכ"כ הכניסם בעבודתו ית' עד שהיו מפוארים ומשובחים, "על פי ה'" ע"ד שכל מוצא פיהם היה נראה לבני אדם שקדושת שם הקדוש שוכן על פיהם, **"כולם אנשים ראשי בני ישראל המה" פירוש שלא תאמר שאין כל אדם זוכה לבוא למדרגות אלו, לא כן הוא רק "כולם אנשים", פירוש אותם אשר הם במדרגת אנשים, יכולים לבוא למדרגות גדולות להיותם "ראשי בני ישראל".**

"וישלח אותם משה כו' ויאמר אליהם עלו זה בנגב" ר"ל שהדריכם ולימדם שיעלו למדרגת חכמה, ע"ד שאמרו הרוצה להחכים ידרים, "ועליתם את ההר" פירוש שתבואו לעבוד בשני יצרים ביצר טוב וביצה"ר, שגם היצה"ר תעלו אותו, שגם בו יעבוד לו ית', כמו שדרשו חז"ל בכל לבבך בשני יצריך, ו"הר" רמז על היצה"ר, ע"ד שאמרו לצדיקים נדמה להם כהר, וזהו שאמרו

"הר קשה ברזל מחתכו", פירוש היצה"ר קשה לכופו, ברזל מחתכו, ר"ל עם {לימוד} התורה הקדושה, שהיא מחתכת כל הקליפות כברזל המחתך ההר, ינצל ממנו, ואדרבה יכניעו תחת הקדושה. "וראיתם את הארץ מה היא" פירוש ועיקר תראו להסתכל על הארציות והגשמיות שבמה נחשב הוא, כדכתיב ואנחנו מה, "ואת העם היושב עליה" פירוש תראו את העולם, "החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב", דאיתא בגמרא לעולם יראה האדם העולם כאילו חציו זכאי וכו' עשה מצוה אשריו שמכריע כו' לכף זכות, וזהו "החזק הוא" כו', היינו אם מתחזקים בעבודתו או אם רפים חלילה, "המעט הוא אם רב" צריך אתה להחזיקם בחציו זכאי כדי שתראה לעשות מצוות, "ויעלו בנגב {למדו תורה בהתמדה ובהבנה} ויבואו עד חברון" ר"ל שהתגברו בעבודת הבורא עד שבאו להתחברות, דהיינו דיבוק חברים וצדיקים ללמוד ממעשיהם הקדושים, "ושם אחימן" פירוש מיד כשמתחברים הצדיקים יחד, אזי שם מיד מתגברים הס"א, וזה רמז "אחימן כו' ילידי הענק", {הענק-עוצמה הון ואון ממוני גדל"ן ואנ"ש} ומעוררים מחלוקת וקטטות על הצדיקים, ואמר הכתוב "וחברון שבע שנים נבנתה" פירוש ומדריגות התחברות הוא מדרגה גדולה שעי"ז נבנה השבע מידות עליונים, "לפני צוען מצרים" פירוש להכניע הקליפות הנקרא "צוען מצרים", ודו"ק.

ו

או יאמר "וישלח אותם משה לתור את ארץ כנען" כו', ולכאורה יש לתת לב דהש"י אמר לשון "ויתורו", ובמשה ג"כ נאמר וישלח כו' "לתור" כו', ובפרשת דברים כשהוכיח נאמר ותקרבון כו' נשלחה כו' "ויהפרו", ולמה שינה ולא אמר ויתורו? ונ"ל בהקדים לפרש המשנה "כשר בתורים פסול בבני יונה, כשר בבני יונה פסול בתורים", י"ל שרמז לנו התנא בדבריו הקדושים הדרך אשר נלך בו בעבודת הבורא ית', דאיתא בגמרא למה נמשלו ליונה מה יונה אינה מחלפת את בת זוגה כך ישראל אין מחליפים אלהיהם, והיינו שהם מדובקים אליו ית' תמיד, כי כן הוא ראוי ועיקר לאדם שיהא דבוק בהבורא יתעלה ולא יפסיק. וזהו "זכור ושמור דיבור אחד נאמרו" ר"ל ד"שמור" הוא מצות לא תעשה, כל מקום שנאמר השמר כו', ו"זכור" הוא מצות עשה, והיינו שכל רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת לא נאמר לישראל אלא בשביל דיבור אחד, פירוש שיהיו יכולים לדבר דיבור באחדות גמור ודביקות, והצדיק הזה הדבוק בהבורא ית' נקרא "יונה" ע"ש שהוא דבוק בו כיונה כנ"ל, וזהו שנאמר ויברח יונה תרשישה מלפני ה', שהוא היה דבוק בהש"י באמת, וע"ש זה נקרא יונה - אמיתי, ולכאורה קשה איך עולה על הדעת לומר שברח מלפני הש"י אשר מלא כל הארץ כו' ושמים ושמי שמים לא יכלכלו אותו? אלא שכוונתו היה לעשות עבירה לשמה, דגדולה עבירה לשמה, רק שיהא כוונתו לשמים, וכוונתו היה שהיה קשה בעיניו לומר הנבואה לאנשי נינוה, שאם ישובו מעוונותיהם יהיה חלילה קטרוג על ישראל, כדאיתא בגמרא דאומות הם עלולים לקבל תשובה מיד, לזה היה רוצה להפריד עצמו ולטרוד בטירדות הליכות ים, בכדי שיפסיק עצמו מהדביקות למען לא יבוא לו הנבואה הזאת, כי עיקר קבלת הנבואה היה ע"י הדביקות.

והנה יש צדיק במדרגה עליונה מאד שהוא דבוק תמיד ולא יטרידו שום טירדא, ואף שמדבר בדברים גשמיים ונראה לעיני אדם שהוא נפסק מדבקותו, אבל באמת אינו כן, אלא גם באלו הדברים הוא מכויין בהם כוונה עליונה, וזה הצדיק נקרא בשם "תור", מחמת שהוא השפיע השפעה ושמחה בעולם, ע"ש וקול התור {תורה} נשמע בארצנו, שהוא לשון שירה ושמחה. וזהו שרמז התנא בדבריו הקדושים, "כשר בתורים" הם הצדיקים הגדולים, מה שכשר להם דהיינו שיש להם רשות לפעמים לדבר אף בדברים הגשמיים כנ"ל, "פסול בבני יונה" הם הצדיקים הקטנים, שלהם אין רשות להיותם מטורדים לבל יפסיקו מדביקותם, "כשר בקטנים" ר"ל הם צריכים להחזיק עצמן בקטנות והכנעה גדולה, "פסול בתורים", שהגדולים במעשיהם אין רשאים להיות תמיד בקטנות, כי לפעמים צריכים להיות בגדלות, לפי אשר יורה אותם החכמת אלקים אשר בקרבם להשפיע שפע רב וברכה לעולם על ידיהם. "תחילת הציהוב שבזה ושבזה", ציהוב נקרא שמחה והתפארות מלשון צהבו פניו, והיינו "תחילת" פירוש בהתחלה בעבודה, הן אותו הצדיק המתחיל לדבק עצמו בדביקות והן הצדיק הפועל איזה פעולה והשפעה טובה, אם יבוא לו איזה פניה ושמחה על שהגיע לזה, "בזה ובזה פסול". * {ובזה הלשון מובא בשם הרבי הק' רבי יחזקאל מקוזמיר זצוקללה"ה תלמיד מובהק של הרבי, ציהוב רמז לאשיינער יוד- יהודי מכובד, מרגיש שהוא מכובד ואפילו שכלפי חוץ נראה שהוא כבר בעל מדרגה מ"מ פסול הוא מכל וכל}

וזה שאמר הקב"ה "שלח כו' ויתורו את ארץ כנען", דאותה שעה כשרים היו כפירוש רש"י, והיה כוונת הש"י שיתקנו הם בא"י בקדושתם תקנה לדורות, ולגרום השפעה ושמחות ע"י קדושתם, ולכן אמר "ויתורו" כנ"ל, רמז להצדיק המשפיע כנ"ל, וגם כוונת משה היה ששילחם לתור את הארץ ג"כ לזה הכוונה לתקן השפעה לדורות. ותדקדק היטב ותמצא מרגוע לנפשך.

ז

ויאמר אליהם עלו זה בנגב ועליתם את ההר וראיתם את הארץ עד כי יכול נוכל לה. ולכאורה תמוה מאד, איך אפשר שמה שרינו ע"ה יהיה חפצו ורצונו לשלוח מרגלים? אדרבה הלא גבי ותקרבון אלי כו' נשלחה אנשים, פירש רש"י שמחמת דוחק הוצרך לשלוח על שבאו אליו כולם ע"ש, וא"כ קשה כיון שעשה זה בלא חפץ ורצון, למה הרבה כ"כ בהתרת הארץ לומר להם שיעיניו יפה איך העם ואיך הארץ והפירות, מוטב היה לו לשלוח אותם סתם רק כדי להפיץ רצונם.

ונראה כי כוונת משה רבינו ע"ה היה הכל לטובה, למען מנוע אותם מחטוא בלשונם, שלא יוציאו דבת הארץ רעה, דהנה ידוע שאין הקב"ה מפיל אומה עד שמפיל תחילה השר שלה למעלה, כדכתיב יפקוד ה' על צבא מרום כו' והדר על מלכי אדמה, וכיון שמפיל השר, אע"פ שהאומה עדיין חזקה, הרי היא כאילו נפולה כבר כיון שאין לה על מה להשען כי אבדה מבטחה, וזה יכול האדם הצדיק לפעול בפעולותיו הכשרים להפיל השר של אומה למעלה, ממילא היא ג"כ נופלת, ולזה הכוונה אמר להם משה רבינו ע"ה "עלו זה בנגב", נגב הוא מדרגת חכמה, כי הרוצה להחכים ידרים,

{**הרבי מלמד אותנו בזה שהדגיש נגב ודרום.** נגב מדרגת חכמה, נגב פ' מנוגב כמדבר כנ"ל מכל נגיעות והפקר לגמרי בשביל כלל ישראל, וזה מדרגה שביל הנכון לחכמה, וכמו שנאמר ראשית חכמה יראת ה'. הרוצה להחכים ידרים ילמוד תורה. צד דרום מתייחס לימין של מזרחו של עולם התורה נקראת ימין, מימינו אש דת ועוד, וזה ע"ש הפסוק הרוצה להחכים ידרים, הרוצה להדבק בחכמת ה' הנכונה ילמוד תורה. וזה היסוד לקיומו של כלל ישראל בארץ הקודש ומניעת החטאים.}

לזה אמר להם כשתרצו לרגל את הארץ, צריכים אתם להעלות עצמכם אל החכמה עליונה כדי שלא תבואו לטעות חלילה כאשר נפרש אי"ה לקמן. "ועליתם את ההר" כי מצינו באברהם אבינו ע"ה שאמר לו הש"י "והעלהו לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך", ונראה לפענ"ד עוד כיון א' בדברי הפסוק, כי העולמות עליונים נקראים הרים, כמו שאמרו הר המוריה שלמטה מכון כנגד הר המוריה שלמעלה, והעיקר הוא למעלה והדוגמא היא למטה, והאדם המדבק עצמו אל הבורא ב"ה, אז נדבק בעולמות העליונים, כי מצינו מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה, והרי מצינו שכמה נביאים עמדו להם לישראל, ומהיכן היה זה כיון שאין השכינה למטה? אלא ע"כ כאשר כתבנו שהצדיק המדבק עצמו בהש"י הוא שורה במחשבתו הקדושה בעולמות עליונים, ונפשו ורוחו הוא שם, כיון שהמחשבה היא שם, ושם הקב"ה מדבר עמו ומשרה שכינתו עליו, וזהו פירוש "והעלהו כו' על אחד ההרים אשר אומר אליך" פירושו אותם ההרים אשר אני מתגלה לך ומדבר עמך, שהם העולמות העליונים, שם באותו העולם העלה אותו לעולה.

וזה הוא ג"כ הפירוש בכאן, שאמר משה לישראל "ועליתם את ההר" ר"ל כשתרצו לרגל הארץ, צריכים אתם להעלות עצמכם לעולמות עליונים, כדי שתראו את השרים שלמעלה אם הם חזקים או חלשים, ו"הר" נקרא עולמות עליונים כדלעיל, ולזה אמר "וראיתם את הארץ מה היא החזק הוא הרפה" בכפל לשון, והיה די לומר החזק הוא אם לא, אך לזה הכיון כפל להם, למען ללמדם שיראו שהם חזקים שלא יפיגו לבן בזה, כי יכולים לתקן הדבר שיהיה הרפה, דהיינו להפיל השר של מעלה, וכיון שיפילו השר הרי הם כנפולים. וזהו "החזק הוא" פירוש אם חזק הוא, "הרפה" כלומר תפעלו שיהיה הרפה. "המעט הוא אם רב" ג"כ הפירוש כך, אם הוא רב יכולים אתם לפעול שיהיה מעט, וכן כולם כאשר כתבנו, השמנה כו'. וא"כ צריך לזה ב' פעולות א' למעלה וא' למטה, ולזה אמר כלב כשהשיב למרגלים בכפל לשון "עלה נעלה כי יכול נוכל לה", פירוש שני הפעולות אנו יכולים לפעול, להפיל השרים שלמעלה ושל מטה, "כי יכול נוכל לה" הוא כמו נתינת טעם, כלומר כי כבר יכולתי לפעול כזה, כי כלב ויהושע באמת עשו כך ולא טעו כלל, ולזה אמר להם "עלה נעלה וירשנו אותה".

והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו, אמרו בגמרא דערכין שאמרו כביכול אין הבעל הבית יכול להוציא כליו משם, ונראה לפרש מה זה להוציא כליו, וכי איזה כלים הניח שם שצריך להוציאם משם? ונקדים לפרש משנה אחת, "הבית והעליה של שנים שנפלו, אומר בעל העליה לבעל הבית לבנות כו' ויחזיר לו יציאותיו", ועוד משנה אחת סוף מסכת כלים "אשריכם כלים שנכנסתם בטומאה ויצאתם בטהרה", וזו המשנה סתומה בלי פירוש כלל. והנראה היותר מכוון בפירוש המשנה הוא כך, כי ידוע שיש אורות וכלים, והאורות הם למעלה בעולמות עליונים והכלים הם למטה בזה העולם, ולמה היה זה? כדי להוציא הרפ"ח ניצוצין שנפלו בקליפה כידוע ליודעי חן, ועיקר כוונת התורה והמצוות להעלות הניצוצין שנפלו ולבררם עד שהם יגיעו ג"כ אל האורות, והכלים הם נשארים אח"כ למטה כמתים, כמש"נ ורוח אלקים מרחפת - רפ"ח מ"ת, וזה עיקר עבודת האדם לתקן זאת. ונאמר בפסוק "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם" הוא ג"כ הפירוש כך כמ"ש, שהשמים שהם האורות הם למעלה, והכלים נתן הבורא ב"ה ל מטה לבני אדם שהם יעלו הפנימיות שיש באותן הכלים למעלה והניצוצין ישארו למטה, וזהו "והארץ נתן לבני אדם".

והעולם הזה נקרא "בית" והשמים הם נקראים "עליה", וזהו פירוש המשנה "הבית והעליה של שנים" היינו של הבורא ב"ה והאדם, שהעליה שהם השמים של הבורא, והבית שהם הארץ היא של האדם, "שנפלו" היינו כמ"ש לעיל שהם הכלים שיש בהם ניצוצי הקדושה מלמעלה והכלי הוא של מטה, "אומר בעל העליה לבעל הבית לבנות" פירוש שהקב"ה אומר לאדם לבנות, שיעלה בפעולותיו הטהורים הניצוצי הקדושה שיש באותן הכלים, "ולא רצה", כי האדם אינו יכול לפעול דבר גדול כזה בעצמו כי הוא שפל אנשים, "יורד בעל העליה אל הבית ודר בתוכו ובונה", דהיינו כביכול צריך הקב"ה בעצמו לירד למטה, ולזה ירדה השכינה עמנו בגלות למען ללקט אותן הניצוצין, "ובעל הבית מחזיר לו יציאותיו" פירוש כי ע"י מה הקב"ה יורד למטה, הלא הוא א"ס ב"ה וב"ש אין בו תואר ודמיון אלא מצד מידותיו, כי מידותיו נתגלו בזה העולם, והם הגדולה והגבורה והתפארת וכל המידות שלו, וזה צריכין אנו להחזיר לו אותן יציאותיו, פירוש המידות שעל ידם הוא דר בעולם הזה, וצריכין אנחנו להודות ולשבח אליו במידותיו דהיינו בגדולה ובגבורה ובתפארת, וזה נקרא החזרת יציאותיו, דהיינו שאנו מחזירין אליו השירות ותשבחות באותן המידות שהאציל וירד אלינו.

וזהו פירוש המשנה דכלים, "אשריכם כלים" כו', כי בריאת האדם ג"כ היתה עד"ז, כי האדם נולד ממקום טומאה ומתחילה אין לו שום שכל, והנשמה היא האור והגוף הוא הכלי, והאדם צריך לזכך עצמו כ"כ עד שיעשה מן החומר - צורה, ויעלה האור למעלה לאור העליון מקום מחצבה ושורשה, ולזה אמרה המשנה "אשריכם כלים שנכנסתם בטומאה" דהיינו מקום טומאה, "ויצאתם בטהרה" אח"כ כשמזדככים אותם הם יוצאים בטהרה.

וזה אמרו המרגלים לכלב, אתה אומר שאנו יכולין לפעול שני הפעולות למעלה ולמטה כנ"ל, "לא נוכל לעלות אל העם" דהיינו מדריגה תחתונה, אפילו אליהם לעלות ולהכניעם אין אנו יכולים, מכ"ש למעלה "כי חזק הוא ממנו" כביכול אפילו הקב"ה אינו יכול להוציא כליו משם, הם הכלים שיש שם עם הניצוצי הקדושה, וצריך הקב"ה בעצמו להעלותו, והוא הנקרא בעל הבית כנ"ל, אפילו הוא אינו יכול להעלותו משם כי הם חזקים מאד. ויהושע וכלב השיבו לא כמו שאתם אומרים, אלא "אם הפץ בנו ה" פירוש שבדין תליא מילתא, אם נהיה מקובלין ורצויין לפניו, אז "נוכל להם והביא אותנו" וכו'. והבן היטב.

ח'

בדרך אחר. "עלו זה בנגב" כו', פירוש הרוצה להחכים ידרים, וידוע שהיצה"ר נקרא הר כמ"ש בגמרא "לצדיקים נדמה להם כהר", והאדם צריך לעבוד הבורא בשני יצרים, כי האדם צריך לתקן עצמו עד שהיצה"ר ג"כ ישלים איתו, כמאמר הכתוב "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו". וזה אמר משה לישראל "עלו זה בנגב" פירוש תעלו עצמכם אל החכמה עליונה, "ועליתם את ההר" פירוש תעלו ג"כ היצה"ר הנקרא "הר", "וראיתם את הארץ מה היא החזק הוא הרפה כו'", פירוש שהצדיק העולה ממדריגה למדריגה הוא תמיד בדביקות גדול אל הבורא ית"ש, וכשהוא בדביקות הוא מסולק במחשבתו מבני אדם, ואז אינו יכול לפעול צרכי אדם כי אינו כלל בזה העולם, ולזה צריך הצדיק לפעמים להניח הדביקות שלו בשביל צרכי בני אדם שיפעול פעולותיהם, הן בתפילה, להתפלל עליהם בגוף או בממון, או שאר השפעות, כולם מוטלים על הצדיק. ונמצא עושה הצדיק בזה מצוה גדולה במה שמניח לפעמים הדביקות, כי רצון הבורא הוא כך. וזה הוא פירוש "וראיתם את הארץ מה היא" פירוש כשתהיו במדריגה זו שהיצה"ר ישלים עמכם, צריכים אתם לראות מה שהארץ צריכה, "המעט היא אם רב", נראה כי דברים האלו הם בני חיי ומזוני שאמרו בגמרא "לאו בזכותא כו' אלא במזלא", דהיינו שיש עולם הנקרא "מזל" ע"ש שנוזלים משם כל השפעות, והצדיק צריך להמשיך אותם משם, וזה "המעט היא אם רב" כנגד בני, "החזק...הרפה" כנגד חיי, "השמנה...אם רזה" כנגד מזוני.

ט'

או יאמר "עלו זה בנגב", שהאדם צריך לחשב תמיד רוממות אל וגדולתו ית', ולשום עניו ג"כ על שפלותו של אדם איך שלא נחשב לכולם, כי זה עיקר העבודה. וז"ש "עלו זה בנגב" היא החכמה עליונה וכדלעיל והיא רוממות אל, "וראיתם את הארץ מה היא" פירוש אע"פ שתהיו במדריגה כזו שתהיו מחשבין תמיד ברוממות אל ובדביקותו, גם זה צריכין אתם לראות את הארציות והגשמיות איך שאינו כלום, וזהו "וראיתם את הארץ" הוא האדם הבא מן הארץ "מה הוא" איך שאינו כלום. וק"ל.

י'

או יאמר "ועליתם את ההר" עד"ז דאיתא בגמרא דאברהם קרא לבהמ"ק הר, ואמר "לא כאברהם כו' ולא כיצחק שקראו שדה" שזה רמז על ב' מקדשות שיחרבו, לכך אמר להם משה שיתקנו את ההר, שיגמרו במעשיהם הקדושים שלא יחרב לעולם. וק"ל.

יא'

ועתה יגדל נא כו' דברת לאמר. נראה דהנה השי"ת ברא את עולמו להטיב לברואים, שע"י עבודתם לו ית' יזכו לשכר גדול, ולכן נפלו ניצוצות קדושות בשעת הבריאה, בכדי שאח"כ ע"י עבודתם שיעבדו לעלות הניצוצות יזכו לטובות הרבה. ואחר חטא אדה"ר הוסיף ליפול עוד ניצוצות הקדושה ע"י החטא, ולזה צריך האדם לעבוד לו ית' בשני מדריגות הם אהבה ויראה. יראה הוא לראות ולהסתכל תמיד בשפלות העוה"ז, ועי"ז הוא משבר כח הכלים של הניצוצות, ויוכל לבוא לידי רוממות אל שהיא אהבה רבה, ועי"ז הוא מעלה הניצוצות קדושות למעלה ולמעלה, וזה היה כוונת הש"י להביא את ישראל לארץ הקדושה, כי שם הוא כח יותר להעלות הניצוצות קדושות.

וזה היה כוונת שילוח המרגלים שאמר הש"י "שלח לך אנשים", דהנה הש"י אמר לאברהם אבינו ע"ה "כל מקום אשר תדרוך כף רגלך" כו', ר"ל ע"י שאתה תדרוך בה בקדושתך, הרשימה הזאת תשאר לזרעך שיהא קל להם אח"כ להעלות הנ"ק, כי כל דבר הנרשם בקדושה הוא קל אח"כ להוציא אל הפועל, ולכוונה הזאת היה שילוח המרגלים שבאותה שעה כשרים היו, בכדי שהם יעשו רשימה בקדושה בא"י, ויהיה קל אח"כ לישראל להוציא הניצוצות.

ולכן אמר להם "עלו זה בנגב" שהוא חכמה כדפירשתי לעיל, "ועליתם את ההר" דהיינו הנ"ק, "וראיתם את הארץ החזק כו'", ולכאורה יש לדקדק דלא היה לו לומר אלא "וראיתם אם הם חזקים" ותו לא, ולמה לו הדבר והיפוכו? אך הכוונה הוא כנ"ל "וראיתם...החזק" היינו רוממות אל כו', "הרפה" היינו שפלות הארץ, שע"י ב' מדריגות אלו הכח להעלות הנ"ק, אך לזה צריך כח גדול לשבר הכלים להעלות הנ"ק, ע"ד דאיתא בספרים שהמתפלל בכח הוא משבר עי"ז המסך המבדיל. וזהו

"קול ה' בכה קול ה' בהדר" פירוש על ידי זה שתעשו "קול ה' בכה" תפעלו שתזכו למדריגה ב' הוא "קול ה' בהדר" הוא רוממות אל. וזהו שהתפלל משה רבינו ע"ה "ועתה יגדל נא כח", דהנה המרגלים קלקלו מאד בהילוכם, והדרך הוא כך כשישראל הם באיזה צרה ר"ל והש"י מושיע אותם בעת צרתם, אזי הישועה היא גדולה שלא כדרך הטבע יותר ויותר מכבתחילה, לזה התפלל משה "ועתה" פירוש עתה לפי שקלקלו המרגלים ואתה ברחמיך הרבים ענה אותם בעת צרתם, שיגדל הכח הצורך להעלות הנ"ק יגדל כ"כ שלא כדרך הטבע, דהיינו "כאשר דברת לאמר" ר"ל כמו שהיה קודם החטא אדה"ר, וזהו "כאשר דברת" דייקא "לאמר". והבן.

י"ב

ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי כו'. דהנה יש ב' גווני צדיקים, א'. דהיינו יש צדיקים שמוכרחים להיות פרושים ומובדלים מבני אדם, כי כאשר יהיו בין העולם ויכול להיות שיפלו ממדרגתם הנכונה להם, ב'. ויש צדיקים שמעורבים בין העולם ומדברים עמהם ואעפ"כ אינו נופל ממדריגתו, ואדרבה הוא מחזירם למוטב {והוסיף בזה הגה"צ מוהר"ר רבי אברהם משי-זהב שליט"א ועל זה נאמר גם דחז"ל כל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו חטאיו ופשעיו}, ע"ד ששמעתי הפירוש מרבי ומורי הרב הגאון הקדוש המנוח מורינו דוב בער דק"ק ראווני נשמתו בג"ע {המגיד ממעזריטש} "ולא הסריח בשר קודש מעולם" ופירש מי שהוא "בשר קדוש" שהוא צדיק גמור, "אינו מסריח מעולם", אף כשהוא מעורב עמהם ומדבר עמם. וזהו "ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת", היינו אף שדיבר עמהם, אעפ"כ לא נפל ממדריגתו, ואדרבה "וימלא אחרי" לגמרי. וק"ל

י"ג

והיה בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. להיות שיש ארץ עליונה, והאדם צריך לקדש עצמו בארץ התחתונה עד שיבוא למדרגת ארץ העליונה, וכשמקדש עצמו כך אז הקב"ה מסייעו לבוא למעלה מזו לשמים העליונים מעלה ומעלה עד אין קץ, וזה "אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו למעלה, אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה". וזה שאמר "כי תבואו אל הארץ", פירוש כשתפעלו במעשיכם הקדושים לבוא אל הארץ העליונה, אזי "אשר אני מביא אתכם שמה" למעלה א"ס ותכלית. וק"ל. {עיין בסה"ק תולדות יעקב יוסף ממשיך דרכו של הבעש"ט פרשת בהעלותך את כל דברי התורה שעל הפרשה ואפילו שזה קצת ארוך ותבין ששמים עליונים וארץ העליונה אלו העוסקים בתורה בהתמדה ועומק ההבנה ובעבודת המידות, ומאריך שם כדי שנבין שאין הסבר אחר. עיי"ש היטב וק"ל}

י"ד

והיה באכלכם מלחם הארץ חלה כו'. פירוש האדם הצדיק הזה שדיברנו בו לעיל, צריך להתנהג שאף כשיעסוק בדברים גשמיים באכילה ושתייה וכיוצא בו, יראה שירים ממנו תרומה לה' שיביא הכל אל הקדושה, "מראשית עריסותיכם כו' חלה תרימו" כו', היות שבזוהר הקדוש מחמיר מאד על עוון הכעס, רק הת"ח אשר אורייתא קמרתח ליה מותר לפעמים באיזה הכרח. וידוע שהת"ח הוא הנקרא 'ראשית' לפי שהתורה שבו נקראת 'ראשית', **והעיסה הוא רמז לדברים החמוצין, המה המידות השפלות ככעס או כיוצא {וזהו עומק איסור חמץ לעבוד על המידות}**. וזהו שאמר הכתוב כשתהיו במדריגה זו שאנו מדברים בו, אז תביאו "עריסותיכם" פירוש הדברים השפלים ג"כ אל הקדושה הנקראת ראשית, וזו "ראשית עריסותיכם חלה תרימו", פירוש תשמרו מאד שלא יהיה תמיד אצלכם הכעס חלילה, כי תסברו מותרים אתם בו חלילה, רק כמו חלה היא א' מ"ח, כך לפעמים בהכרח גדול לאיזה דבר מצוה או קידוש השם, ובזה "תרימו" כו'.

ט"ו

ויהיו בני ישראל במדבר כו' עד ואל כל העדה. נקדים לפרש פסוק "ויעבור את מעבר יבק" ונבוא אח"כ אל ביאור הכתובים הללו, דבר דבור על אופניו. והוא כי הצדיק כשהוא עולה תמיד בקדושתו למעלה למעלה בלי הפסק רגע א', אז גורם בצדקתו שמתיש כח הקליפה, ואין כח להס"א להחטיא אפילו לשאר בני אדם. **אבל חלילה כשעוזב הצדיק מדריגתו אפילו רגע א', אז נתגבר הבעל דבר ונעשה כאיש להתגבר ולהחטיא חלילה וחלילה. והתקנה לזה לתקן אשר עיות להתגבר מאד בדביקותו, ולחקור ולדרוש היטב את אשר עשה, ויחזור עצמו לעלות למעלה להתיש כחה כמקדם, וכשעושה כך אז הוא בא יותר למעלה מאשר היה קודם, כי פעל בקדושתו דבר גדול כזה, והקדושה היא הנקראת יב"ק כידוע ליודעי חן.**

וזהו "ויעבור את מעבר יב"ק" פירוש שהוא היה תמיד בקדושה הרמוזה בחינת יב"ק, פעם אחת עבר אותה המדריגה והניח קצת מדריגתו הגדולה, "ויאבק איש עמו" פירוש מצא הבעל דבר ההוא שנתחזק כמו איש מלחמה, "עד עלות השחר" כך היה ביד הבע"ד כח עד שעלה יעקב אבינו וחזר עלות מדריגת העליונה, וחקר ודרש על אשר אירע לו, וזהו "השחר" לשון חקירה ודרישה, ואז בא יעקב אבינו עי"ז למדריגה יותר גדולה, ובא למדריגה להקרא שמו "ישראל" עבור זה, כמו שגמר אומר "כי שרית" כו'.

ועתה נבוא אל הביאור אשר לפנינו. ונדקדק על השפת יתר "ויהיו בני ישראל במדבר" ללא צורך, כי הלא נאמר ונשנה כמה פעמים שהיו במדבר. אך נראה לתת טוב טעם באמת על היותם במדבר, להיות שמשה רבינו ע"ה היה במדריגתו גדול עד מאד

למעלה מן הטבע, ולזה נקרא "איש אלקים", שלא היה כלל בארץ, כי מחשבתו תמיד למעלה דבוקה וקשורה, ולזה לא היה יכול להמשיך פרנסה לישראל ע"פ דרך הטבע, כי היה למעלה מן הטבע, ולזה נהגם במדבר ארץ לא זרועה, כדי להוציאם מן הטבע ויהיה יכול להמשיך להם מזון חוץ לדרך הטבע, ופעל ועשה והמשיך להם מן הקדוש[ה] לחם אבירים. נמצא היוצא לנו מזה שעיקר כוונת משה היה להוציאם מן הטבע, ולזה צריך להיות בדביקות, כי אף במדבר אם לא יכניסו לדביקות יהיה להם בלבול מן המדבר ג"כ, כי הוא דבר גשמי כמדבר מקום הקליפות, ובאמת היו דור המדבר תמיד עולים בדביקותם בלי תכלית כידוע, אלא שפעם אחת אירע להם שהניחו מעט דביקותם, והיו "במדבר" פירוש שהיו הויתם היותם במדבר,

וזהו "ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש", כי מצאו שבזה נתגבר כח הס"א ונעשה הבע"ד כאיש להתגבר עליהם, "מקושש עצים" פירוש לפי שהאדם צריך להיות תמיד במדריגתו שלימה, אם אשר יהיה טוב יהיה בשלימות, או אם חלילה להיפך ידע נאמנה שהוא שפל ועי"ז יבוא לו הרהור תשובה, כי יהיה שב מידיעתו שידע שחטא ואשם והתוודה, והעיקר שלא יהיה מעורב בטוב ורע. וע"ז נצטוו אדה"ר "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו", פירוש שתלך תמיד באמת. וזהו "מקושש עצים" פירוש התחיל הבע"ד להחטיאם ולקושש להם עצים, פירוש ללקוט להם דברים המעורבין טוב ורע למען החטיאם בלתי השב חלילה, ולזה כתיב "עצים" לשון רבים לרמז על דברים המעורבין משני עצים מן הטוב ומן הרע, "ויביאו אותו אל משה" כו', פירוש חזרו עצמם אל הקדושה כשראו שאירע להם כזה, ויביאו הדברים אל ה' בטענתם לומר אף כי חטאנו הרי יש צדיק בדור כמו משה שאינו עוזב דביקותו אפילו רגע א', "ואל אהרן" פירוש וגם אהרן יש, "ואל כל העדה" פירוש כללות ישראל הם תמיד טובים, אף שלמטה בפירודם נמצא איזה בני אדם החוטאים, אבל הכולל הם טובים עד למאד, ולזה יעמוד לנו זכות הצדיקים הללו להתיש כח הקליפה לבלתי החטיאנו עוד ונהיה קדושים בעבודתך. אמן כן יה"ר.

ט"ז

וכי תשגו ולא תעשו כו' אשר דבר ה' אל משה כו' אליכם ביד משה כו' והלאה לדורותיכם עד סוף הפרשה.

רבו הדקדוקים בשינוי לשונות זה מזה. אך נראה לפרש ד"תשגו" הוא מלשון השגה שאדם משיג בשכלו הזך איזה דבר, והכתוב מלמדנו איך שיהיה השגתנו בחכמתנו ובתורתנו הקדושה רק להשיג אמיתת יראת הבורא ב"ה, ואל יהיה השגתנו חלילה להתנשאות בו, כי השם הטוב ברחמיו השפיע בטובתו וחסדו לנו עמו הקדוש חכמה בינה ודעת להשכיל דבר דבור על אופניו, וענין ההשגה היא טבעיות בבני אדם שישגי בשכלו כל מה שירצה, כן הטביע הבורא באדם בעת המציאו שישגי בכל מה שיעסוק, הן בתורה והן ביראה ובמצוות ומעשים טובים ובשאר חכמות, והאדם-הצדיק {האדם שעובד ה'} הרוצה לזכך נפשו ולהעלותה לדבקה בבורא ית"ש הוא מניח מחשבת העוה"ז ותענוגיו, ועוסק הכל במחשבתו ומעשיו ולימודו הכל כוונתו כדי להשיג אמיתת עבודת הבורא באהבה ויראה השלימה מכל סיג ופסולת, ולעשות מצוות ה' בהתלהבות גדול כאשר דבר הש"י המצוות אל משה מתוך האש, כי אש אכלה הוא ונתן לנו תורתו ג"כ מתוך האש, למען נלמד עשות מצוותיו באש התלהבות וחשק גדול, וכן הוא עבודת ה' באמת לעשות התורה והמצוה כנתינתן מפי הגבורה באש שלהבת יה. וכמו שקבל משה מפי הגבורה בהתלהבות יראה ואהבה גדולה, כן היושר שאנחנו נעשה כמוהו למצותיגו, אלא שמה רבינו ע"ה שמע מפי הקב"ה בכבודו ואנחנו קבלנו ממשה, בוודאי לא היה יכול משה לדבר אלינו באש ההיא כאשר שמע מפי הגבורה, וא"כ עלינו עכ"פ מוטל לעשות כמו שקבלנו מפי משה באופן ההיא. וכן יש עוד אופן הקל מזה, והיינו אינו דומה אותה מצוה אשר צוה משה לעשות בעת ההיא, בוודאי היו מחויבין לעשותה כאשר צוה בכל היותר טוב ונכון, אבל אשר פקד משה לעשות לדורות הבאים אחריו, בוודאי לא היה אפשר להכניס בלבם האש היראה ההיא שהיה בשעת הציוי מפי משה עצמו, ואעפ"כ עכ"פ צריך לעשותה ביראה ואהבה גדולה כל אדם לפי השגתו, והעיקר שיראה האדם שיהיה כל השגתנו לעבודת הבורא.

וזהו "וכי תשגו" כנ"ל שיהיה לכם השגה כפי הטבע כנ"ל, אך "ולא תעשו את כל המצות האלה אשר דבר ה' אל משה" כלומר שלא תעשו המצוה במדריגה הזאת באהבה והתלהבות אש כאשר דבר ה' אל משה, ולא זו אלא עכ"פ היה לכם לעשות במדריגה "כאשר דבר ה' אליכם ביד משה" פירוש ששמעתם ע"י משה, שזה בלתי אפשרי שיהיה הדבור של משה לישראל במדריגה זו כאשר היה הדיבור שיצא מפי ה' אל משה, אזי עכ"פ תעשו באופן זה דהיינו "מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם" ר"ל עכ"פ תכניסו כל מחשבותיכם ומגמותיכם כפי השגותיכם בכל יכולתכם במדריגה זאת "כאשר צוה ה' כו' לדורותיכם" כנ"ל.

י"ז

או יאמר "מן היום" פירוש עכ"פ תראו לשאוב ולקבל התעוררות קדושה מאותו יום שנתקדש מכבר בקדושה רבה, כאשר אנו רואים הימים טובים ושבתות ור"ח שנתוסף קדושה באדם מחמת שהיום גורם, כן כל יום שציוה בו הש"י ב"ה איזה מצוה, אזי נתקדש אותו יום בתוספות קדושה מחמת המצוה הזאת, וגורם בהגיע היום הזה נתעורר ג"כ קדושה באדם, ואמר הכתוב עכ"פ תראו שתהיו כלי מוכשר לקבל קדושה ע"י התעוררות היום. וזהו "מן היום כו' והיה אם מעיני

העדה נעשתה לשגגה", דעיני העדה הם הראשים המנהיגים את העם המה נקראים "עיני העדה", ואמר הכתוב **אם ח"ו עיני עדה הם הראשים הולכים בדרך לא טוב, דעיקר תולה בהם.** כדרך שאמרו "כלה שענינה יפות כל גופה אינו צריך בדיקה", הכתוב מבשר "ועשו כל העדה" פירוש הש"י ברוב רחמיו וחסדיו ירחם על עמו ישראל, ויעמיד להם צדיקים גדולים הנקראים "כל העדה", מטעם שהם דואגים תמיד על כללות ישראל ומתפללים עליהם בכל עת, והצדיקים ההם מעוררים רחמים וממתיקים כל הדינים מעל ישראל ומהפכים לרחמים.

{מורה לנו הרבי דבר ברור שתמיד נתחבר לעיני העדה הראשים שהולכים בדרך טוב בלבד כי רק הם דואגים לכלל ישראל ומתפללים עליהם ומעוררים רחמים וממתיקים הדינים ומהפכים הכל לרחמים}

וזהו "ועשו כל העדה פר בן בקר" [פר] הוא רמז לדינים, עושים מהם "בן בקר" דהיינו רחמים וחסדים מלשון בוקר, "אחד לעולה" ר"ל שמעלים הכל אל אחדות גמור, "לריח ניחוח לה" שיהא נחת רוח לפניו ית"ש ויתעלה, "ומנחתו ונסכו כמשפט" דאיתא אליהו נענה בתפלת המנחה, והטעם נראה שהוא מחמת שאז יוצאים הדינים משורשם והצדיק הרואה זאת ממתיקם לרחמים ע"י תפלתו שמתפלל אז ושופך את לבו במנחתו כמים הנשפכים ומתנסכין וזה חביב מאוד לפניו ית' ולכן נענה בתפלת המנחה. וזהו "ומנחתו" פירוש תפלת המנחה שלו, "ונסכו" ר"ל מה ששופך ומנסך לבו, עי"ז הוא ממתיק הדינים. "כמשפט" פירוש כפי העת והזמן שרואה הצדיק הדינים יוצאים, שלא כל העתים שוות בעת צאת הדינים, ולפעמים יוצאים בהתגברות גדול ואז צריך הצדיק להוסיף יקר תפלותו הטהור באהבה רבה ויראה גדולה למען המתיקם, ולפעמים לא כ"כ בהתגברות. כפי העת והזמן, כן הצדיק מתפלל להפכם לרחמים גדולים. וזהו "כמשפט". "ושעיר עיזים אחד לחטאת" דאיתא הטעם של שעיר המשתלח היה כדי ליתן חלק לס"א שלא יקטר על ישראל כידוע. וזה רמז "שעיר עיזים" שגם הצדיק הגמור שהוא כל העדה כנ"ל, צריך ג"כ להניח יניקה קצת לס"א כדי שלא יקטר עליו, וזהו "לחט"ת" חסר א', רמז שח"ו אינו פוגם באלף, פירוש באחדות ע"י חטאו, "כי שגגה היא" והשם אנה לידו מטעם הנ"ל.

"וכפר הכהן כו' ונסלח להם" כפשוטו. "והם הביאו את קרבנם" ר"ל אין נדנדוד חטאם מעכב אותם להביא קרבנם, "אשה לה" אש קדושתם מקריבים לפניו ית"ש, "וחטאתם לפני ה' על שגגתם" פירוש שהכתוב מפרש בשבח הצדיקים לאמר, ראה הגם שחטא שגגתם קל מאוד בנדנדוד חטא דקה מן הדקה, אעפ"כ הם חושבים תמיד שחטאם גדול מאוד יותר מעל שגגתם. "ונסלח לכל עדת בני ישראל" ר"ל עי"ז גורמים סליחה לכל ישראל.

"ואם נפש אחת תחטא בשגגה", כבר פירשתי בפרשת בהעלותך על פסוק "איש כי יהיה טמא לנפש" שזה רמז על הצדיק הגדול שאין בו שום חטא ודופי כי אם מחמת חטא אדם הראשון ע"ש, והפירוש גם כאן כך, "ואם נפש" כו', ר"ל שהצדיק הזה { שאין בו שום חטא ודופי } ידמה בעיניו שחטא, ובאמת אינו חטא רק בשגגה בא לידו שאלקים אנה לידו כנ"ל. "וכפר הכהן" ר"ל הש"י נקרא כהן הוא מכפר על הנפש השוגגת, "בחטאה בשגגה לפני ה'" ר"ל שזה החטא אינו אלא לפני ה', פירוש שמה' היתה זאת לו, "לכפר עליו" פירושו כמו לחפות עליו מפני המקטרג וכנ"ל, "ונסלח לו" שהסליחה היא שהחטא נמחק לגמרי כאילו לא היה.

"והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר" פירוש אבל הנפש אשר ידבר בזדון דברי חירופים וגיזופים על הצדיקים הנ"ל, הן מן האזרח והן מן הגר, "את ה' הוא מגדף" ר"ל שנחשב כאילו דבר על הש"י כביכול. "ונכרתה כו' ואת מצותו הפר הכרת תכרת", פירוש שיש ב' עיני כרת, דאיתא בגמרא יכול יכרת ממקום זה וילך למקום אחר ת"ל כו', נמצא ההוה אמינא היה שיכרח ממקום למקום, ובאמת הוא כך ג"כ ושניהם דברי אלקים חיים ההוה אמינא והמסקנה, שהכתוב מדבר מב' עיני חוטאים, דהיינו האחד כפשוטו מגדף ע"ז ממש, והשני הוא המדבר על הצדיקים ופוער פיו עליהם בחירופים וגדופים אשר נחשב בעיני הבורא ית"ש כאילו מדבר עליו כביכול ב"ה, ולזה כפל הכתוב "הכרת תכרת" לרמוז על ב' עיני כרת הנ"ל, שהם על ע"ז ממש כהמסקנא של הגמרא, ועל שהוא מבזה הצדיקים שאין זה אלא מגובה לבו, לכן יכרת ממקום למקום ויהיה גולה נע ונד בארץ, אז יכנע לבבו הערל ויכיר מעלת הצדיקים העובדי ה' באמת.

נחזור לענינינו, דעיקר הלימוד התורה והמצוה הוא כדי להשיג עבודת השם באמת ביראה ואהבה שלימה בלי שום סיג ופסולת, ואמר הכתוב הראיה לזה איך לא טוב הדבר שילמוד תורה להתנשאות בה, הא ראיה "ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש" כו', שחטאו היה שקיצץ בנטיעות, וזה היה מחמת לימוד תורה שלא לשמה הביא המכשלה הזאת תחת ידו, ולכן עונשו היה "רגום אותו באבנים" כו', שהאותיות נקרא "אבנים" כדאיתא בספר יצירה. וזה היה מדה כנגד מדה מחמת שלמד תורה שלא לשמה היה מיתתו ברגימת אבנים המרומזים באותיות, ודווקא "מחוץ למחנה" כלומר חוץ למחנה שכינה ע"ש שלא היה תורתו פורחת לעילא. ואמר הכתוב איך הדרך לבוא אל לימוד תורה לשמה ליראה את השם, ומפרש "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם" פירוש שישגיח על עבירות שאדם דש בעקביו, שישמור עצמו: מכעס, ומחנופה, משקרים, ורכילות ולשון הרע, משנאה, מקנאה, מתחרות, מגאות, מפניות, מהסתכלות בנשים, מדברים בטלים, מחמדת ממון, וממון שאינו של יושר, וכן בכל דבר ודבר ישגיח על עצמו בעינא פקחא, ואז כאשר ילמוד או יעסוק

באיזה חכמה מחכמת אלקות, יאיר לו אור תורתו וילמדהו דרכי השם והשגות אמיתותו ית"ש ויתעלה. ו"ציצית" הוא מלשון מציץ מן החרכים, "בגדיהם" לשון בגידה, יסתכל עליהם וינצל מכל וכל מהם, אז טוב לו בזה ובבא אמן כן י"ר.

י"ח

או יאמר ע"ד אשר כתבנו לעיל שהצדיק צריך להחזיק בקדושה למטה ולתקן דוגמתה בעולמות עליונים, היינו ב' מדרגות למעלה ולמטה, וזהו "דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם", ד"ציצית" הוא לשון הסתכלות כנ"ל, שע"י מצות ציצית יראו ויסתכלו לתקן ב' מדרגות הנ"ל, דהיינו "בגדיהם", דבגד נקרא לבוש, ואיתא בגמרא לבוש לא בוש, וגם כן הוי חוטי לבן שעל ידם יתלבנו עוונותיהם, וגם שיתקדשו כ"כ בקדושתם שיהא להם ארבע כנפים, "לדורתם" נכתב חסר כמו לדירתם, דהיינו עיקר דירתם יהיה בעולם העליון, שיהיו גם הם מרכבה כמו החיות הקודש שיש להם ארבע כנפים, שמתחילה היה להם ששה כנפים ואחר החורבן ניטל מהם ב' כנפים, ופולגתא הוא בגמרא, חד אמר ב' כנפים שאמרו בהם שירה ניטל, וחד אמר אותם הכנפים שהיו מכסין רגליהם ניטל מהם, והצדיק צריך לתקן ב' הדעות והם ב' המדרגות הנ"ל ונבארם לקמן בביאור היטב.

וזהו "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת" ואיתא בגמרא למה תכלת? שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, ו"ים" הוא רמז ליראה, ו"רקיע" רמז לאהבה, דאיתא במדרש: אמר הקב"ה לישראל בני ראו שבראתי לכם הים והרקיע לשמש אתכם ואינם עוברים על מצוותי דכתיב גבול שמתי לים כלום שינה ועבר את גבולו כי מתירא לעבור גבולו אשר שמתי לו ורקיע מאיר לכם בחדוה ושמחה. וזה רמז "התכלת שדומה לים וים דומה לרקיע", דהיינו שע"י ב' מדרגות שהם יראה ואהבה יתקנו אותם כנפים הניטל מהחיות הקודש, דהיינו עם יראה יתוקן הב' כנפים למ"ד אותם שהיו מכסים בהם רגליהם דזה הוא יראה, ובאהבה יתוקן אותם כנפים שאמרו בהם שירה דזה הוא אהבה, ואז יוכלו להיות מרכבה כמו חיות הקודש.

וזהו "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" דלכך נקרא בגד לבוש, דהיינו בלא בוש כדאיתא בגמרא, והיינו ג"כ רמז שיראה ללבן עונותיהם של ישראל, "ושמן על" כו', רמז לאור העליון שישפיע לעולמות עליונים. וזהו "בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטה ובבוקר יעמוד", ר"ל "בערב", אם רוצה לבטל איזה דבר רע שהוא ערב וחושך, "יטה" פירוש צריך להטות עצמו לדבר זה בלבד, "ובבוקר" דהיינו להמשיך חסדים, "יעמוד" היינו תפילה שהיא בעמידה. "ובית הלל אומרים קורא כדרכו" ר"ל שיקרא להבורא ב"ה כדרכו המיוחד לו לעולם העליון, פירוש שיתאמץ להיות מרכבה כחיות הקודש כנ"ל וממילא יתוקן הכל. וזהו "ודלת ראשך כארגמן" דהשכינה בגלות נקרא דלה ראשך כארגמן, ר"ל תראה לבא אל ראשך ושורשך תחת כסא הכבוד, "כארגמן" רמז למלאכי המרכבה המרומזין במלת ארגמן שהם אוריאל רפאל כו' כדאיתא בספרים.

י"ט

ויאמר ה' אל משה כו' ועשו כו'. נראה לפרש ע"פ דאיתא במסכת קידושין על פסוק ותשאנה את האיפה ורוח בכנפיהם, ומפרש שם לבנות לה בית בארץ שנער וא"ר יוחנן זו חנופה כו' וע"ש. והנה ראינו שבכח העבירות הקליפה עושה לה כנפים, ובני רשף יגביהו עוף לעוף במדורי הגיהגם להכין מדור להרשעים, ולזה צריך האדם להזדהר ולהשגיח על זה תדיר. ובמה יתקן הדבר לבלתי תוכל הרע לו? בהביטו על הדבר שהוא תמיד ויכנע לבבו ויתחזק במעשים הטובים מאד, עד שיעשה עי"ז לעצמו כנפים לעוף ולהתגבר עליה להפילה לארץ ואז טוב לו בזה ובבא.

ועתה הפירוש הוא כך, "ועשו להם ציצית" לשון הסתכלות והבטה, ור"ל שישגיחו תמיד "על כנפי בגדיהם לדורתם" חסר כתיב שפירושו לדירתם, פירוש להשגיח על אותם כנפים הנעשה מהבגידות והרע לעוף לדירתם למדורי גיהנם. "ונתנו על ציצית הכנף" פירוש העצה הנכונה שיעשו לעצמם כנפים אחרים לאותה ההסתכלות הקדוש, שישגיחו על זאת למען הכנע לבו להטיב, כך יגרמו בגודל קדושתם שיהיו להם ג"כ כנפים ביותר התחזקות להשפיל ולהתיש כח הקליפה היא, "פתיל תכלת" דכתיב יעקב חבל נחלתו, פירוש שנשמות ישראל חצובות מתחת כסא הכבוד ושלשלם למטה לארץ, כחבל הזה הנקשר בשרשו למעלה ותלוי והולך עד למטה, כך היא נשמת ישראל והם תמיד קשורים בו ית' ע"י החבל ההוא הם נשמתם הקדושים, אך כשאדם חוטא, אז נפסק חבל הקדושה ונשאר האדם הוא בלי שורש קדושה, ולזה צריך התשובה להעשות שיתקשר שוב החבל ההוא ויגיע עד כסא הכבוד, וזהו גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד.

ואיתא בגמרא תכלת דומה לים כו' לכסא הכבוד כו'. ולכאורה נראה שפת יתר, כי לא היה לו לומר אלא תכלת דומה לכסא הכבוד כיון שזה עיקר המכוון, אלא שהתורה הקדושה מלמדנו בזה כי עיקר כוונתנו במעשינו הקדושים לקשור עצמנו בשרשנו למעלה בכסא כבודו ית', ואיך הדרך לבוא למדריגה כזו? לזה סדרו לנו חז"ל המדריגות כסדרן לעלות על ידם עד המכוון,

וזהו "תכלת דומה לים", ים הוא הנקרא ים התלמוד היא התורה, פירוש בתחילה תראה להתמיד ולהתנהג ע"פ התורה וללמדה היטב בהתמדה, ואח"כ "וים דומה לרקיע", פירוש רקיע הוא דבר הדק מאד מלשון ריקועי פחים, פירוש דבר הרוחני עד מאד והיא הדבקות וההתבודדות בו ית' תמיד, אח"כ "רקיע דומה לכסא הכבוד"

פירוש תבוא למדריגה שיהיה נשמתך קשורה בכסא הכבוד ע"י דבקותך הטוב, וזהו "פתיל" פירוש החבל הקדוש, "תכלת" תבוא למדריגת תכלת כמבואר, וזה הכל ע"י הסתכלותם בשפלות שלכם לתקנה וכדלעיל, "והיה לכם לציצית" פירוש עוד זאת תגרמו טוב לכם ע"י הסתכלות הקדושה, שתבואו למדריגת "וראתם אותו" כדרך שהיה בזמן הנביאים שהיו נקראים רואה וחווה. {וכבר הרבי לימד והדגיש שכל אדם יכול יכול להגיע לדרגת נביאים רואה וחווה} והבן.

כ

ויאמר ה' כו' דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם כו'. נראה לפרש על דרך המוסר. דהנה "ציצית" הוא לשון הסתכלות כמו מציץ מן החרכים, דהיינו שציוה הקב"ה למשה רבינו ע"ה ללמוד את "בני ישראל" שיסתכלו תמיד "על כנפי בגדיהם", ר"ל בעשותם מצוות ה' שהמצוות נקראים "כנפי", כמו שמצינו באלישע בעל כנפים, וגם שהיא פורחת לעילא, ואמר הכתוב שיסתכלו תמיד על חסרונם מה שמחסרים וממעטים בעשיית המצוה מלעשותה בשלימות, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, דהיינו בעשותו מצוה בלתי אפשרי שלא יחסר בה קצת, וע"י שהוא מסתכל רואה החסרון שחיסר במצוה, אזי יחד לבו בקרבו וצעק יצעק לה', וה' ברחמיו וחסדיו הגדולים מעלה עליו כאילו עשאה כמצותה בלי שום חסרון, ו"בגדיהם" הוא לשון בגידה וחסרון, "לדורותם" ר"ל וגם יסתכלו תמיד בעולמות העליונים, "לדורותם" הוא לשון דירה, שעיקר דירתו של אדם הוא בעולמות העליונים, והיינו שיסתכלו תמיד ברוממות אל. גם נוכל לפרש "לדורותם", דהנה עם בני ישראל נקראים "משפחות", כמו שמצינו בתורה פעמים הרבה, והאומות נקראים "דורות", וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת", ר"ל דהנה כתיב בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ופירש רש"י בשביל ישראל שנקראים ראשית, והיינו "דור הולך" ר"ל היינו האומות אין להם קיום לעולם, רק שדור הולך כו', "והארץ לעולם עומדת" ר"ל ישראל שעיקר בריאת הארץ היתה בשבילם, לעולם עומדת, עומדים לעולמי עולמים, וזהו "לדורותם", דהיינו שתעשה המצוה בשלימות לשמה, וע"י זה תכניע האומות לבל ישלטו בכם.

"ונתנו על ציצית כו'", פירוש ועוד יעשו למעלה ממדריגה זו מה שיסתכל על הבגידה וחסרונם שמחסרים במצוה כנ"ל, יתנו לזה עוד מדריגה דהיינו "הכנף פתיל תכלת", דאיתא בגמרא "למה ציצית בא מן התכלת, מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד", ולכאורה יש לדקדק דהוי ליה לומר בקיצור תכלת דומה לכסא הכבוד, אף שאינו דקדוק כל כך, יש לפרש דברי רבותינו ז"ל שרמזו לנו דבר גדול בזה, להורות לנו את הדרך אשר נלך בה באמת, דהנה "ים" אותיות "מי", דהיינו שרמזו לנו שצריך אדם להיות ולהחזיק עצמו שפל ונבזה וכלא יחשב בעיני עצמו, ולשאול את נפשו תמיד מי אני, שאינני כלום ואיני מקיים מצוות ה' ותמיד אני מחסר וממעט בעבודתו ית"ש, וזהו פירוש "מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה" ר"ל שהשי"ת אינו שואל ומבקש ממך רק שתחזיק עצמך במדריגת "מה", שאתה שפל ונבזה ובמה נחשב, כי זה הוא עיקר ליראת ה' ולעבודתו. וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה "כל הנחלים הולכים אל הים", הנחלים הוא רמז על התורה והמצוות שנקראים נחלה, כמ"ש תורה ציוה כו' מורשה לשון ירושה, והיינו כל התורה והמצוות שאתה עושה הולכים אל הים היינו "מי" כנ"ל, שתחשוב ותדאג תמיד שעדיין לא יצאת ידי חובתך וכאילו לא עשית וקיימת כלום, "והי"ם איננו מלא", ר"ל שזה הדבר אין לו שיעור, ובכל פעם שעולה במדריגה יותר, יחשוב תמיד יותר מי אנכי. "והי"ם דומה לרקיע", דרקיע הוא לשון התפשטות, כמו לרוקע הארץ, והיינו שצריך להתחזק ולהתפשט במדה זאת, ויחשוב בכל פעם יותר שהוא שפל מאוד וכלא נחשב, "ורקיע דומה לכסא הכבוד", דהנה תשובה נקראת בשם כסא הכבוד, ע"ד שאמרו חז"ל גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, והיינו אז כשתהיה שפל בעיניך, אז תתחיל לשוב בתשובה שלימה, כי בעוד שתהיה נחשב בעיניך לכלום, בלתי אפשר שתהיה תשובה שלימה. וזהו "הכנף פתיל תכלת" ר"ל בעשות המצוה הנקרא כנף כנ"ל, תחבר לזה תשובה הרומזת לתכלת כנ"ל, דהיינו שתעשה המצוה בשני מדריגות, דהיינו שתסתכל בשפלותך וחסרוןך שאתה ממעט בעבודתו, וגם שתהיה עם תשובה תמיד, "פתיל" הוא לשון חיבור מלשון צמיד פתיל.

וזהו "תפילה לעני כי יעטוף", דהנה כתיב והאיש משה עניו מאוד, ראיתי כתוב שצ"ל עניו בוי"ו קטיעה, ור"ל שהתורה רמזה בזה שהיה עניו באמת כעני ושפל בדעתו, שלפעמים העניות באדם {ואפילו שנתנינו קוראים לו צדיק וקדוש ועוד תוארים כפי דמיונם המטופש} הוא גאווה, דהיינו שמחשב בעצמו שהוא עניו שמדבר עם בני אדם שפלים וזהו גאווה גדולה, ולכן כתב במשה רבינו ע"ה עניו בוי"ו קטיעה כיו"ד, לרמז שהיה שפל בעיניו כעני ושפל, וזהו "תפילה לעני" היינו העני והשפל בעיניו, "כי יעטוף" ר"ל שיתעטף ויקפול כל המדריגות ומעלות ומידות טובות שבו כאילו אינם בו, ואז כשיעשה בדרך הזה, אז תפילתו בוודאי רצויה ומקובלת לפני הבורא ב"ה יתעלה.

*

גיליון זה מוקדש לטובת נשמתו של מורי ורבי הגאון הקדוש שר התורה ראש הישיבה רבי ברוך שמעון שניאורסון זצוק"ל שנתבקש בישיבה של מעלה ביום כ"ה סיון. תמיד ראה אותי בעין טובה היה עובר על החבורות שלי והאיר את עיני, ובשנת תשמ"ח-תשמ"ט זכיתי ללמוד בחדרו המיוחד, ותמיד השתתפתי בסעודה שלישית בישיבה ומקשיב לשיעור בספה"ק של הרבי הנועם אלימלך שלימד מרן ראש הישיבה. וכל דרכיו והליכות חייו של כבוד מרן ראש הישיבה היו ספה"ק נועם אלימלך בהתגלמותו. זיע"א ועכ"א

היכל הפרשה

שלימות עבודת השם הרמוזים בשם גד

הרבי הנועם אלימלך מליזענסק דרכו בקודש לבאר את פסוקי הפרשה וללמוד איך לעבוד את השם וכך כותב הרבה פעמים התורה מלמדת אותנו התורה איך להתנהג... מלמדת אותנו התורה בדרך המוסר... ועוד הרבה סגנונות כאלה בלשה"ק. ועוד יותר חזק מדברים שנראים לא כל כך טוב מבאר הרבי דווקא היפך הפשט ומלמד ומזרז אותנו בחיזוקי מוסר ועבודה ואומר שזה היה כוונתו של משה רבינו ע"ה. והסיבה לזה כותב הרבי שהתורה לא מספרת לנו הסטוריה חשובה ככל שתהיה כדי לדעת מה היה בעולם, והתורה לא מלמדת אותנו דברים שליליים, ונכון שהסיפור בתורה כך היה לאמיתו אבל נכתב בתורה כדי ללמד ברים חיוביים ומעשיים בארחות והליכות חיים בדרך ה'. והלך בדרכו הטריסקער מגיד בספרו הק' מגן-אברהם שמבאר את כל פרשיות התורה בדברי מוסר ועבודת השם, דברים היוצאים מהלב דיבורים שהוא עצמו הגיה אותם כדי שלא יסלפו את דבריו וכוונתו. וכך גם בשמות המרגלים מלמד אותנו המגיד דברים נפלאים בעבודת השם. ודאי שראוי ללמוד את הכל בגוף הספר ואותיות מחכימות ואנחנו נסכם את העבודה הנלמדת מהשם גד כפי שלמדנו בשיעור.

בפרשת המרגלים התורה מלמדת אותנו את שמותיהם, ומוזכר שלש פעמים את השם גד. הראשון: **גדיאל** בן סודי. השני: **גדי** בן סוסי. השלישי: **למטה גד** גאואל בן מכי. וכך כותב בספר הק' מגן אברהם המגיד מטריסק:

גדיאל בן סודי כותב בשם האריז"ל, שלעתיד יהיה השם בסוד ב' פעמים י"ה בסוד הכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד. וב' פעמים י"ה בגימטריא שלושים ועם השם א.ד.נ.י. בגמטריה צ"ה. ושיזכה האדם לזה הוא על ידי מה שמרומז בגדיאל שהוא גדי קל. גדי לשון הגדה ודבור. שידבר דיבורי תורה ותפילה אמיתיים מקירות לבו לפני קל חי ית"ש. שבאמצעות הדיבורי תורה ותפילה יתעורר לבבו להתדבק בשמו יתברך ביחוד הגמור. וזה מרומז בגדי שבגמטריא כמנין טוב. שיזכה לבחינת מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. שהוא סוד אור הגנוז וסוד הכתר. שלמדנו חז"ל על הפסוק וירא אלוקים את האור כי טוב עמד וגנוזו לצדיקים לעתיד לבא, וזה צפנת ליראיך צפנת בגימטריה כתר. וזה בן סודי, שמרומז להכתוב סוד ה' ליראיו בחינת אשר צפנת ליראיך.

גדי {הגדת תורה ותפילה בקול} **בן סוסי**. וכשאדם זוכה למדריגה זו שיעבוד את השי"ת בבחינת בכל דרכך דעהו אפילו בדברים הגשמיים, הוא אין צריך לאזהרת תיקון היסודות ברית מדתו של יוסף הצדיק. כי האדם העוסק בתורה ותפילה צריך להגביה את הקול בבחינת השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו, והקול מעורר את הכונה שיזכור בשמו יתברך. וזהו גדי לשון ההגדה ודיבור בן סוסי בגימטריה כמנין קול. שירים קולו ודיבורו בתורה ותפילה בכדי שיתעורר לבבו שיזכור בה' ובעבודתו יתברך.

ובנוסף כדי לבא לשלימות העבודה: למטה גד גאואל בן מכי. ג"ד מרומז למצות הצדקה שהוא ר"ת גומל דלים. שעל ידי מצות הצדקה גורמים יחוד הגמור בכל ד' אותיות שבשם המיוחד ובכל העשר ספירות הכלולים בו, וכמו שאיתא שהפרוטה היא בציור י'. וה' אצבעות של הנותן הם בסוד ה' ראשונה, ומה שפושט ידו הוא בסוד אות ו'. וה' אצבעות של המקבל הם בסוד ה' השני של השם. ועוד גם על ידי שגומל חסד עם העני הוא מעורר חסדים העליונים על כל ישראל. וזה גאואל, גאו קל. הוא בסוד חסד קל, וגאו בגימטריה עשרה, שמרמז להיחוד שנעשה בכל העשר ספירות. וזה בן מכי לשון מך ודל, שעל ידי שעושה חסד עם העני מחבר אותיות אל למכי ונעשה מיכאל. ונתעורר המלאך מיכאל שהוא בסוד מדת החסד. והוא אפטרופוס רבא דישאל להמליץ טוב עבור כלל ישראל.

ועל יד כל התיקונים האלה המרומזים בהשמות האלו של גד, מתקנים הארבעה יסודות ארמ"ע והארבעה מרות {אלצ"ש}. וזוכים לסוד הארבעה דגלים וארבעה מלאכי המרכבה מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. וממשיכים עליהם אור השם ברוך הוא וזוכים לכל ההשפעות טובות והברכות בכלל ובפרט ברוחניות ובגשמיות בבני חיי ומזוני ורפואה במהרה בימינו אמן.

סיכום דבריו הק': סודות התורה ושלימות העבודה עד תיקון השלם במידת הכתר זה ללמוד תורה ולהתפלל בקול וכך מקיימים המצוה בכל דרכיך דעיהו. ולימוד התורה ודיבורי התפילה בקול מעוררים את האדם שיזכור בהשם ובעבודתו, ומעוררים את רגשי הלב באהבה ויראת השם. ועוד לימוד התורה ודיבורי התפילה זה תיקון הכי רצוי למדת יסוד אוב"ק, וכל הלומד תורה בקול מכשיר את עצמו שלא יבא לידי פגם טומאה כלל והוא טהור עולמית. בנוסף הלומד תורה בקול יעשה גם צדקה עם עניים ובזה יתקן בהשלמה את כת העשר ספירות וכל צירופי השם יאהדוניה. ובזה יהיה מליץ טוב על ישראל ויפעול ישועות בקרב הארץ וזוכה לתיקון השלם והשלום.

וכאן המקום להביא את דברי הרבי הנועם אלימלך המבאר את עומק מהות השם גד בפר' וישב, ובדברי המגיד הנ"ל מבוארים היטב וזלה"ק: ולזה קראה לאה את שם בנה החמישי "יששכר", לשון "יש שכר", רמז שכוונתה היה לתקן שיהיה קיום לבן השפחה שקראה אותו גד, לרמז שיהיה לו מזל בממון ועשירות, וצריך שיושפע לו על ידי הצדיק, הגם שיש לו מזל, אעפ"כ אין השפעה באה כי אם ע"י הצדיק, וקראה אותו יששכר "כי שכר שכרתוך בדודאי בני", דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, רק הפירות של המצוה אדם אוכל בעוה"ז, והפירות של המצוה הוא ע"י שאדם עושה המצוה בשמחה וחדוה, וזה שרמזה בדבריה "בדודאי בני" לשון דודים וחיבה של בני, דהיינו ע"י אהבה והשמחה של המצוה ראוי השכר בעוה"ז. {השפעה של גד מגיע על ידי מעשה צדיק יששכר, קול התורה וגומל דלים. וברור}

כ"ה סיון פרשת שלח תשס"א-תשפ"ו

יום הושבת ישיבה על קברו של מרן ראש הישיבה הגה"ק מורינו ורבינו רבי ברוך שמעון שניאורסון זצוק"ל

כבר 25 שנים שהתיתמנו מכבוד מרן ראש הישיבה זצוק"ל ומובא בחז"ל שבכל שנה מתאספים תלמידים של הרבי ולומדים מדברי תורתו וזוכים להבין בה ולפעמים עוד יותר טוב מבחי חיותו. וההסבר בזה, שבחיי מרן ראש הישיבה התנהג כל כך בפשטות והיה כל הזמן איתנו ואפילו לחיים שבחורים הביאו לאחר תפילת שחרית היה יושב איתנו מאחל ומברך ומספר סיפור על אותו צדיק, היה כל כך מעורב איתנו שלא חשבנו שכבר הזמן לכהן כראש ישיבה במתיבתא דרקיעא. וכבר עשרים וארבע שנים שכל שנה ביום זה מתבוננים ומתעמקים בדברי תורתו והנהגותיו וממשיכים אנחנו להיות תלמידיו בזה ובבא.

מובא בספר כנפי יונה (מובא בספה"ק ישמח ישראל) שביום זיכרון של ראש הישיבה שהיה צדיק ורבי שלמד ולימד תורה מזכירים דברי תורתו והנהגותיו בשמים. ודבר זה צריך ביאור הרי ראש הישיבה עכשיו בישיבה של מעלה והנה הוא בכבודו ובעצמו מוסר שם ביום זה שיעור עמוק בש"ס ופוסקים. שהרי אמרו חז"ל שתלמוד בבלי אין לך מדה גדולה הימנה, ואומר הרבי הנועם אלימלך בפרשתנו שלימוד התורה ש"ס ומפרשיה בהתמדה ובעומק ההבנה הוא החבל העבה המקשר את הנשמה לכסא הכבוד. ואם כן ברור הוא שכמו שאומרים בתפילת הזיכרון "קל מלא רחמים" המצא מנוחה נכונה תחת כנפי השכינה. ולהיות תחת כנפי השכינה זה כשלומדים תלמוד ומפרשיה גמרא רש"י תוס' והראשונים. וממילא ראש הישיבה עצמו אומר את השיעור ולמה צריך להזכיר דברי תורתו שמשמע שהמלאכים או נשמות אחרים מזכירים דבריו.

ונראה שבישיבה של מעלה לומדים רק תורה שבכתב ושבעל פה ואין לומדים שם דברי חיזוק ומוסר, כיון שחז"ל לא התירו לנו ללמוד ולדבר שיחות סלון ולשרוף את הזמן בסיפורים טובים אלא רק כדי שנתחזק בתורה שיתן לנו רוח ומנוחת המוח בין לימוד ללימוד או כדי ללמד נשים וטף ועמי הארצות, וחז"ל קראו לזה קב חומטין שפירושו פסולת-קליפות כמשל החיטה הנקייה שמשמרים אותה עם קצת מהפסולת שלה אבל צריך להיות במדה מועטת ומדויקת לא להוסיף עליה. ולכן בשמים ראש הישיבה מוסר שיעורים שם רק בש"ס ופוסקים ולא אומר שיחות מוסר כלל, ובפרט שבחיי חיותו אתנו הקפיד מאוד על הזמן והיה שומר על הדיבור מאוד ורק למד תורה יומם ולילה ולא התערב כלל בשום ענין ציבורי או מיסטי.

אבל אנחנו תלמידיו בעולם הזה לאורך ימים ושנים טובות עדיין צריכים אנחנו דברי חיזוק ואין כמו מרן ראש הישיבה שכל דבריו והליכות חייו היו על פי הספר הק' של הרבי הנועם אלימלך, ובפרט שגם אני הייתי תמיד משתתף בסעודה שלישית עם ראש הישיבה והייתי מקשיב לשיעור שאמר בספה"ק של הרבי הנועם אלימלך והיה גם מסביר את דבריו בטוב טעם. ואינו דומה שמועה לראיה בעת אמירת השיעור, ולכן ביום ההתכנסות בעולם הזה כשמושיבים ישיבה על קברו של ראש הישיבה מזכירים בשמים דברי תורה שלו בדברי מוסר ויראת השם כדי שלמתכנסים והמזכירים זכרו יהיה לנו אחיזה וחיזוק בעבודת השם.

היום יומא דהלולא של מרן ראש הישיבה דברי תורה שאומר בשיעור היום בישיבה של מעלה הרי הם בספריו הק' ברכת שמעון שזה תורה כפשוטו. דברי המוסר והחיזוק שהיה לומד ומלמד ובשמים אומרים בשמו אלו דברי הרבי הנועם אלימלך. ולפי ספר קדוש זה כך היה הנהגתו. ובדידי הוה עובדא. בשנת תשמ"ח-תשמ"ט הישיבה נקלעה למצב של אי וודאות בקשר לקרנותיה ונכסיה והנהלת הישיבה הקימה עוד ועדה כדי לבנות עוד דברים שיהיה בסיס לקיומה של הישיבה. אחת ההצעות הרצויות שהיו זה לפתוח שטיבלך-בית החסידים חניכי טשעבין, כמו בכל המקומות, וכשיש איחוד מגובש של תלמידים כל השנה זה יסוד טוב להזרמת מזומנים קבועים לישיבה הק'. לא היה אחד שהתנגד לזה, אלא להיפך גם תלמידים שכבר עזבו את הישיבה שמחו שיהיה איזה שהוא גיבוש ושמירת קשר עם החברים. האחד והיחיד שהתנגד היה מרן ראש הישיבה בעצמו, ביקש ממני אז הרה"ח ר' אלי הירש הנדלר נ"ו היות ואתה לומד עם הראש ישיבה ויש לכם שפה משותפת תדבר אתו על דבר בית החסידים טשעבין יתכן ותצליח, אמרתי לו אני יודע שזה רגיש מאוד ורק כשאמצא זמן נכון אשאל את מענה פיו על זה. וכך עברו כמה שבועות עד שב"ה כשלמדתי עם ראש הישיבה היה בשמחה גדולה אחרי עיון והבנה עמוקה בסוגיא קשה בקדשים. ואחרי הלימוד חשבתני כעת זמן מוכשר לשאול את ראש הישיבה בעניין הקמת (שטיבלעך) ביה"כ חניכי טשעבין. התנצלתי בפני ראש הישיבה, ונתן לי רשות לשאול, ואז הצעתי לפניו את כל הענין. שתק ראש הישיבה ולאחר דקה אמר בלשה"ק דאס האט מען געלערענט באם רבי ר' מיילך אוכט. זה מה שלמדנו בסה"ק של הרבי הנועם אלימלך גם כן.

ועוד בדידי הוה עובדא שאחד ממנהיגי ישראל בא לבקרו בקול רעש גדול ובתוך הדברים אמר לו שגם הוא יודע ללמוד ואמר איזה שאלה ותירוץ שכתוב בספר פני יהושע על מה שלמדו בישיבה והסביר את שאלת הפני יהושע ותירוץ דווקא מאוד יפה, ראש הישיבה כיבד מאוד את אותו מנהיג ולשביעות רצונו המליאה של אותו מנהיג. כשהלך אמר לנו הראש ישיבה אנחנו לומדים אחרת! אנחנו לומדים להבין את הגמרא ואת הסוגיא בשלימותא אנחנו לומדים איך רש"י ותוס' הבינו, איך הראשונים והמפרשים הבינו את הגמרא כולה.

יתן השם ויהיה הלימוד לנו בבקירות וזכות הלימוד כמו שהיה למרן ראש הישיבה ונזכור תמיד את דברי תורתו והנהגתו וימליץ טוב עלינו במרומים עם כל ישראל אחינו. זיע"א

זכרון קדוש בהיכל ה'

ב' סיון תשמ"ג

הגה"צ רבי אהרן ויינטראב זצוק"ל בהרה"ק רבי יעקב דוד זצוק"ל מח"ס דביר אהרן

ו' סיון חג השבועות תק"כ

יומא דהילולא של הבעש"ט זיע"א . ודרש זקיני הגה"צ רבי נח גד זצוק"ל ויושט להלעם ישראל {המלך {מלכו של עולם} את שרביט הזהב. שרבי"ט ר"ת רבי ישראל בעל שם טוב

ז' סיון חג השבועות יו"ט שני של גלויות, תר"ע

יומא דהילולא קדישא של הרה"ק רבי אהרן צבי זצוק"ל בהרה"ק רבי בעריש מביאלא זצוק"ל

ח' סיון תש"ן

הרה"צ רבי מנחם מאניש זצוק"ל מקאמארנא ב"ב בהרה"צ רבי חיים יעקב זצוק"ל

ט' סיון תרל"ג

הרה"ק מזידיטשויב רבי יצחק אזיק זצוק"ל בהרה"צ רבי ישכר בעריש זצוק"ל

י"ג סיון תש"ד

החקל יצחק הרה"ק רבי יצחק אזיק זצוק"ל בהרה"ק רבי יוסף מאיר זצוק"ל מספינקא

ט"ז סיון תרכ"ח

הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדיל זצוק"ל מווארקי בהרה"ק רבי ישראל יצחק זצוק"ל

טו"ב סיון תרל"ב

הרה"ק רבי אהרן זצוק"ל בהרה"ק רבי אשר מקרלין זצוק"ל מחסה"ק בית אהרן

כ' סיון תשס"ו

יום הושבת ישיבה על קברו של הרבי הנחלת דן ממאדז'יץ הרה"ק מורנו רבי ישראל

דן זצוק"ל בהרה"ק הרבי האמרי אש רבי שמואל אליהו זצוק"ל

כ"ה סיון תרל"ו

הרה"ק רבי דב בעריש זצוק"ל מביאלא בהרה"ק רבי אברהם זצוק"ל מטשעכנאוו

כ"ה סיון תשס"א

יום הושבת ישיבה על קברו של מורנו ורבנו מרן ראש ישיבת כוכב מיעקב טשעבין

הגה"ק רבי ברוך שמעון זצוק"ל בן הרה"ק רבי יוסף משה זצוק"ל זי"ע ועכי"א
